

גליון 653  
שנה י"ד תשפ"ה

# סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל



דוד לייבוויץ, תמונה מאוסף מוזיאון תל אביב

## סיפורי חז"ל

ויזכור אלהים את נח ואת כל החיה וגו'  
 וישוכו המים (ח' - א)

ותלך התיבה על פני המים, ותיהפך על פני המים הלך והפוך הנה והנה, ויתהפך כל החי אשר בה, כהפוך את הנוזיד בסיר, ויהי צער גדול לכל היקום אשר בתיבה, והתיבה חישבה להישבר, ויתבהל כל החי אשר בתיבה, וינהמו האריות, ויגעו השוורים, ויצעקו הזאבים וכל היקום אשר בתיבה מדבר וצועק בלשונו, וישמע קולם למרחוק, וגם נח ובניו צועקים ובוכים בצרתם, וייראו יראה גדולה מאד ויגיעו עד שערי מות. ויתפלל נח אל ה' ויצעק על הדבר הזה, ויאמר, אנא ה' הושיעה לנו, כי אין כוח בנו לסבול את הרעה הזאת אשר סבתנו, כי משברי מים ונחלי בליעל בעתוננו, קידמו אותנו מוקשי מות, עננו ה' עננו, פדנו, פנה אלינו וחנונו, פדנו והצילנו. וישמע ה' בקול נח, ויזכרהו ה', ויעבר רוח על פני הארץ וישוכו המים ותנח התיבה

(ספר הישר)

## פרשת השבוע

רוח. ראהו ה"חפץ חיים" בחיובו, ופנה שוב אליו בנימה של אדם המביא לדבריו ראייה ניצחת. רוצה מר להיווכח באמיתות הדברי? ילך נא לראות איך שהגוי השכן זולל וסובא בלי גבול, כי אותו יצר הרע המפריע לאהרלה שלנו לאכול, הוא גופו אומר אל הגוי, אכול, זולל, יהיה לך הרבה כח, תוכל להרביץ ולהרוג יהודים ח".

ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השדה (ט' - ב')

פעם אחת נסע הרה"ק רבי אורי מסטרעליק ז"ע עם אחדים מתלמידיו דרך יער, ובאמצע הדרך עמדו הסוסים ולא חפצו ללכת הלאה. הלך הבעל עגלה לראות מה קרה, וראה דוב עומד וחפץ לדלג על הסוסים. התחיל הבעל עגלה לצעוק, אמר לו הרבי אל תתיירא, וירד מהעגלה עד סמוך לדוב, והגביה מעט כובעו מעל מצחו, ומיד ברח הדוב. אמר רבינו הקדוש לתלמידים שהתפעלו, אל תחשבו שזוהו מופת, כתוב 'ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השדה', אם האדם אינו מקלקל צלם אלוקים שעליו, אין לו לירא משום חיה. וזהו שאמרו במשנה (אבות ג' - י) 'כל שרוח הבריות נוחה הימנו', 'בריות' רומז לכל בעלי חיים, אם הם נוחים הימנו ואינם אויבים לו, סימן היא שגם רוח המקום נוחה הימנו.

כי יצר לב האדם רע מנעוריו (ח'-ב"א)

מסופר על הרה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן זיע"א מפוניבז' שבא פעם למעונו של ה"חפץ חיים" הקדוש זיע"א ומצאו שעומד ומאכיל את אהרן הפעוט, ילד זקוניו מזיוו"ש שישב באותה שעה על כיסא גבוה המיוחד לתינוקות, ה"חפץ חיים" ריצה את הילד פעם אחרי פעם, ודיבר אליו בקול מתחנן, אהרלה אכול! אהרלה אכול! ואהרלה מתעקש וממאן לאכול. לפתע הסב החפץ חיים את פניו אל רבי יוסף שלמה אחרי שהבחין בהיכנסו, ואמר לו, היודע מר מדוע הילד איננו אוכל? זה יצר הרע שמפתה אותו לבל יאכל, והוסיף מניה וביה, הלא מקרא מלא הוא בספר בראשית 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו' ובפירוש רש"י, מנעוריו משנער לצאת ממעי אמו ניתן בו יצר הרע, וכי מה מסוגל יצר הרע לומר לילד כה פעוט, אם לא אל תאכל, תהיה חלש, לא יהיה לך כח, תהיה ילד חולני ולא תלך ללמוד בחידר. וכי משהו אחר יכול יצה"ר להסית ילד רך בשנים, שעוד לא מחויב בשום מצוה ופטור מעונשין? למשמע הדברים נתחייך רבי יוסף שלמה ועל פניו ריחפה בת שחוק קלילה מקורת

## זמני השבת

זמני יציאת השבת  
ירושלים: 5:26 ת"א: 5:28 ר"ת: 6:02

פרשת נח

זמני כניסת השבת  
ירושלים: 4:14 ת"א: 4:28

הפרשיות, והכנסנו במקומם פרשיות אחרות כשרות ומהודרות, תפרנו מחדש את הבתים, ויצאנו מהבית. רק לאחר מכן קלטנו את חומרת המעשה שעשינו, קולו של החסיד הפך ליבבה דקה, אף חברו דמע ונראה היה אפוף בושה וכלימה, לא ידענו מה לעשות בפרשיות הקדושות, להחזירן למקומן חששנו, שמא יתפסו אותנו בקלקלתנו, אך גם להביאן אל הרבי חששנו, עתה כשהחל הרבי לדבר בעניין, ראינו בכך אות משמים כי עלינו לחשוף את חטאנו, ולבקש עליו כפרה, בתוך כך הוציא חברו חבילה קטנה מכיס מעילו, ובידיים רועדות הניחה על השולחן ליד הרבי. לא רק ידי החסיד רעדו, גם החסידים שהיו עדי שמיעה למעשה נרעדו, הם התקשו להאמין, כי שני אברכים יראי שמים אכן מסוגלים היו לבצע מעשה כה חמור. מאידך חשבו כמה מהם, אם רבי דוד משה המשיך להתפלל באותן התפילין, ולא חש בהחלפת הפרשיות, ייתכן כי יש לראות בכך סימן, שהתפילין של המגיד ממעזריטש אכן אינן מגיעות לו.

כל העיניים נישאו אל הרבי, וכל האוזניים היו כרויות למוצא פיו, הרבי פתח באיטיות את החבילה, והוציא ממנה את הפרשיות, בריכוז עצום התבונן בהן שורה אחר שורה מילה אחר מילה, ואז עטף בחרדת קודש את הפרשיות במטפחתו, נשק להן והכניסן לכיס הפנימי של מעילו. הרבי ישב אחוז בשרעפים, ומחשבותיו נשארו למחוזות אחרים. לפתע אמר, אבקש מכל הנוכחים כאן, לשמור על סודיות מלאה על כל מה שראיתם ושמעתם פה הערב אודות הפרשיות, בעוד ימים אחדים אצא ברצות ה' לדרך אל אחי רבי דוד משה היושב בטשארטקוב, ואם מישהו מכם חפץ להצטרף אליי הרשות נתונה.

בהגיע הרבי מסדיגורא בלוויית חסידיו לטשארטקוב, יצא רבי דוד משה לקבל את פני אחיו הבכור בכבוד ואהבה, האחים התחבקו ונשקו זה לזה, וכך כשזרועו של האח הבכור מונחת על כתפי אחיו הצעיר, נכנסו אל הבית פנימה, כשכל יהודי העיירה נכנסים אחריהם לתוך הבית, אווירת יום טוב הורגשה כעיירה, לא בכל יום נפגשים שני אחים צדיקים אלה. למחרת בבוקר הכניס רבי דוד משה את אחיו לחדר שבו נהג להתכונן לתפילת שחרית, טרם כניסתו לבית המדרש, על השולחן היו מונחים שלושה זוגות תפילין, רש"י, רבנו תם ושימושא רבא, במרחק מה מוזגות תפילין אלו, עמדה שקית נוספת, שאותה הכיר הרבי מסדיגורא מיד, כשקית התפילין של המגיד, התפילין שאביהם נהג להניח,

מי זכה בתפילין הקדושות של המגיד הקדוש זיע"א

לאחר פטירתו, הותיר אחריו הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א (יומא דהילולא ג' מרחשוון). זוג תפילין שעבר אליו בירושה מאבי סבו המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א. כל אחד מששת בניו הקדושים של הצדיק, היה חפץ בתפילין הקדושות, אולם נראה כי הרה"ק רבי דוד משה הצעיר שבחבורה, השתוקק לכך יותר מכולם. לשם כך אף הסכים לוותר לאחיו על חלקו בכל שאר הירושה שהניח אביהם. לאחר דיון בנושא, החליטו האחים להטיל גורל ולמסור את ההחלטה בעניין בידי שמים. בגורל שערכו, עלה שמו של רבי דוד משה זיע"א, לימים הרה"ק מטשארטקוב זיע"א.

חלפו שנים, ערב אחד ישב הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זיע"א, בנו הבכור של הצדיק מרוזין עם קבוצה מחסידיו, סיפר הרבי על סב סבו המגיד ממעזריטש זיע"א, ובתוך כך עלה גם עניין התפילין של המגיד שהניח אחריו אביו הצדיק, ושעלו בחלקו של אחיו רבי דוד משה, הוא תיאר באוזני החסידים כמה השתוקק כל אחד מהאחים לזכות בתפילין הללו, העובדה שאחי רבי דוד משה זכה בהן בפועל, הייתה ההוכחה שהוא אכן הראוי להן מכולנו, אמר. חדי העין בחבורה, יכולים היו להבחין בחילופי מבטים בין שניים מהיושבים סביב השולחן, לפתע קם אחד מהם על רגליו, ובקול רועד החל להתוודות ולספר, רבי, חברי ואני החלטנו כי הגיעה השעה לגלות סוד ששמרנו בליבנו זמן רב, מעשה שלא ייעשה עשינו, אף כי כוונתנו היו רצויות, סברנו שאנו עושים דבר טוב למען רבנו. לשמע דבריו המסתוריים והמסקרנים של החסיד, רכנו החסידים קדימה והמתינו להמשך דבריו, החסיד נטל נשימה עמוקה לריאותיו והמשיך, כבר זמן רב שכליותינו מייסרות אותנו על המעשה שעשינו, אך הערב, לאחר דברי הרבי על התפילין, ועל הגורל, החלטנו לשים לכך קץ, ולבקש מחילה על הדבר. ואז כמו לפי אות מוסכם מראש, קם גם החסיד השני, והחל לספר, יום אחד ישבנו חברי ואני ודיברנו על כך שרבנו כה רצה את התפילין של המגיד הקדוש, סברנו שהיות והוא הבכור בבניו של הצדיק מרוזין, הרי שלו מגיע משפט הבכורה, וראויות התפילין להיות שלו.

באחד הימים התגנבנו לביתו ולחדרו של רבי דוד משה, פתחנו את הבתים של התפילין, בחיל ורעדה הוצאנו את

## משל ונמשל

כל ישראל ערבים זה בזה

משל לכת של כפריים שסקלו חצר המלך באבנים ועפרו בעפר, ויבואו עבדי המלך ונתנום אל בית הכלא אל בור תחתיות, והנה החכמים שבהם אמרו מדוע נתנו אל הבור? ויבואו ויגידו אל המלך דבריהם כי אלו האבנים כולם אבנים טובות המה, נלטשם עד שיהרו כוהר הרקיע וכעצם השמים לטוהר, ויאמר המלך כדבריכם כן תעשו, ויעשו כן. ויקבעם המלך במלבושיו ובכתרו, ותהי לו לכבוד גדול ולעושר רב, וינשא את האנשים האלו לוטשי האבנים על כל השרים אשר אתו. ויבואו גם האחרים לפני המלך ויאמרו גם אנחנו זרקנו אבנים, ואם אז לא חכמנו ללטשם ולהצהירם, מ"מ הלא חכמינו לטשו הכל גם שלנו גם שלהם, ולא עוד אלא אבנים שזרקנו גדולים היו משלהם, והרי אבנינו קבועים בכתרך ובכיסאך ואיך לא נטול שכר עליהם? ויטיבו דבריהם בעיני המלך ויתן להם שכר רב ג"כ, אך לא כמו הראשונים.

והנמשל כי החוטאים המה הפוגמים הזורקים אבנים ועפר לחצר מלכו של עולם ית"ש, וכל ישראל ערבים זה בזה, והיה כי יבואו חסידי בני עמנו וישבו אל ה', המה מהפכים החטאים של כל ישראל לזכות, עד שיקבעו בכתרו ית"ש ויוחקקו על כסא כבודו ויצויירו על מלבושיו, ומלאכי מעלה יראו ויתמהו, וע"ז כתיב (תהלים ק"ב) "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו" פירוש, שיעשו רצון וזון מן האבנים ועפר אשר סקלו, ועי"ז "וייראו גוים את שם ה' וכל מלכי הארץ את כבודך", והנה חלף זאת יעלה ה' את חסידיו מבור תחתיות ויגביה כיסאם ממלאכי השרת. אך דלת העם אשר לא לטשו ולא הפכו מעשיהם לזכיות ע"י תורה ותשובה כראוי, מ"מ באים הם בטענה הלא אנחנו חטאנו יותר מן החסידים, ונהי שלא הפכנום לזכיות מ"מ חסידינו הפכום לזכיות, ונקבעו בכתרך ונתכבדנו על ידינו ולמה נגרע? וזהו שאמר דוד המלך ע"ה "זכרני ה' ברצון עמך וגו'" לראות לכל הפחות בטובת בחיריך, שהרי עכ"פ חטאנו עם אבותינו כי בענין החטא אנחנו שווים לאבותינו החסידים, ע"ד אבי אבי רכב ישראל, ויותר מהם כי העוינו והרשענו לכן מגיע לנו שכר ג"כ.

(בשם הרה"ק ה"חתם סופר" זיע"א)

הרבי מסדיגורא עקב בעניין רב אחר מעשי אחיו הצעיר, רבי דוד משה הוציא את התפילין של המגיד מהשקית שלהן, ואחזן בשתי ידי, הוא עצם את עינו ומצחו נחרש קמטים של דביקות, לאחר כמה שניות פקח את עינו והוא נאנח עמוקות, ולאחר מכן הניח מידיו את התפילין והחזירן לשולחן, לקח את התפילין שלו והניחם.

תפילת שחרית תמה ושני האחים שבו לחדר לחלוץ את התפילין, ולהניח את שני הזוגות הנוספים כמנהגם, בעודם גוללים את רצועות התפילין, שאל הרבי מסדיגורא את אחיו הצעיר על התפילין הקדושות של המגיד, פניו של רבי דוד משה עטו ארשת צער, וקולו הסגיר שברון לב, מה אומר לך אחי היקר, כואב לי מאוד, בוקר אחד לפני זמן רב, רציתי להניח תפילין כבכל יום, והנה לפתע חשתי כי דבר מה השתנה ואיננו עוד כתמול שלשום, תמיד כאשר אך נטלתי בידיי את התפילין הקדושות של המגיד, הייתי חש רטט של קדושה, אך באותה פעם לא רעדתי, נדמה היה לי כאילו הקדושה נסתלקה מהתפילין חס ושלום, ברור לי שהחיסרון איננו בתפילין כי אם בי, כנראה שנכשלתי בחטאי, ושוב איני ראוי להניח את התפילין של סב סבנו, מאותו יום אני מפשפש במעשי בכל יום, ומשתוקק לדעת במה חטאתי, וכיצד אוכל לתקן זאת, בכל בוקר אני נוטל בידיי את התפילין, כשליבי שבור. אולי יכול אתה אחי היקר לתת לי עצה או תיקון. הרבי מסדיגורא היה נרגש מאוד, אחי האהוב אמר לרבי דוד משה, יודע אני כי לחינם חושד אתה בעצמך, ובטוחני כי אין אדם הראוי ממך להניחן, ואכן בשל כך הגעתי לכאן, אנא האזן לי ואגלה לך את סודן של התפילין.

או אז גילה הרבי מסדיגורא לאחיו את המעשה לפרטיו, הוא פירט כיצד פרשיות התפילין של המגיד הוחלפו בפרשיות אחרות, הוא סיפר לאחיו על חרטתם של החסידים, וכאשר הוציא מכיסו הפנימי את הפרשיות היקרות, הוסיף, בעצמי הגהתי את הפרשיות והן שלמות כפי שהיו אצל המגיד הקדוש, הכנס אותן שוב לתוך הבתים, ואני בטוח שאותם רגשות נעלים ישו בו אליך כבראשונה. את שמחתו של רבי דוד משה אין צורך לתאר, זו הייתה שמחה כפולה על שובן של התפילין, ועל ביטול תחושת האשם שייסרה אותו.

## צ'ין אדם לחברו

### הכנסת כלה

בימי נעוריו היה הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א לן רוב לילות השבוע בבית המדרש, והחזיק אתו שני כרים קטנים לישון עליהם. פעם יצאו גבאי צדקה בעיירה לאסוף נוצות בשביל כלה עניה, כשנודע לו הדבר, מסר להן את שני הכרים שלו מבלי שבני ביתו ידעו מזה כלום. ורק בפרוס חג הפסח, כשבאו לבית המדרש לקחת את הכרים כדי לכבס את הכיסוי שלהם, נתגלה שכבר מזמן הקדישם לצדקה.

### שלא לבייש

אחד מגידי השיעור בישיבת "פורת יוסף" נעדר פעם מסיבת מחלה, ראש הישיבה הרה"ק רבי עזרא עטיה זיע"א חיפש מישוהו למלא את מקומו, שהרי לא יתכן להשאיר כיתה ללא מגיד שיעור, ראש הישיבה ביקש מאחד התלמידים המבוגרים להיכנס לכיתה וללמד במקומו, התלמיד לא רצה תחילה, אך לא היה טעם לטורר לראש הישיבה, נכנסתי לכיתה, סיפר, היו שם רק חמשה תלמידים והתחלנו ללמוד, אחרי כרבע שעה הוא נכנס וישב לצדי, כאשר ראה שכולם יושבים בשקט ולומדים, אמר לי תמשיך. מרוב התרגשות טעיתי בפירוש הגמרא, רבי עזרא כמובן הרגיש מיד בטעות, אך לא רצה לגרום לי בושת פנים בפני הבחורים, ואמר לי תחזור על כך שיבינו התלמידים, אני מרוב התרגשות וחוסר תשומת לב, חזרתי שוב על הפירוש המוטעה, והוא לא אמר לי מאומה, רק ציין תחזור עליו טוב יותר שיבינו התלמידים, ואני חשבתני שאני מפרש נכון, ושוב חזרתי על הטעות, אמר לי אין דבר, אין דבר, חזור עוד

הפעם כדי שיבינו, כאן כבר הבנתי שיש דברים בגו ולחשתי לו בשקט: אני חושש שאני מפרש בטעות, אמר לי כן, ואם כך אני אפרש, הוא פירש את הסוגיה ואני בושתי ונכלמתי לעצמי, אבל ידעתי שהוא לא רצה להעליב אותי וחס על כבודי.

### הכרת הטוב מתוך יסורים

מסופר על יהודי שהסיע פעם במכוניתו את הרה"ק רבי משה פיינשטיין זיע"א לישיבה, בצאת ר' משה מן המכונית, טרק המסיע את דלת המכונית שלא בכוונה על אצבעותיו של ראש הישיבה, ר' משה קפץ את אצבעותיו הפגועות והפנם בידו השניה, הוא נשך שפתיו מרוב כאבים, וצעד לתוך בנין הישיבה מבלי להוציא הגה מפיו. תלמידים אשר היו נוכחים בשעת מעשה שאלוהו לאחר מכן מדוע כה התאמץ להבליג, ענה הצדיק בשקט: האיש הצעיר היה כה אדיב בהסיעו אותי לישיבה, האם יכול אני לפגוע ברגשותיו בהראותי לו שמשוהו אינו כשורה.

### לא להכביד על עובדיו

הרה"ק רבי חיים פלאגי רבה של איזמיר מספר בספרו "תוכחת מוסר": אחד מעשירי עירו נפטר לבית עולמו, וכעבור חודש ימים, ראה אותו בחלמו והוא לבוש בגדים נאים ופניו מאירות בשמחה ובחדוה. שאל אותו במה זכה לכבוד זה? והשיב שזכה לגן עדן, הואיל ולא הכביד עולו על עובדיו ומשרתיו, ונהג בהם ברחמים ובחמלה. בבוקר שלח רבי חיים וחקר אחר מנהגו בחיים של אותו עשיר, והתברר שזו היתה דרכו, שלא להכביד על עובדיו, ולהקל עליהם ככל האפשר. אשריו ואשרי חלקו.

## תלולא דצדקיא

### שבת קודש א' מרחשון

רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר אברהם (שערי תשובה)  
הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר ברוך אב"ד לאנצוט (תלמיד החוזה - תקפ"ד)  
הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש מוואלברו ב"ר משה (עבודת יששכר - תרל"ח)

### יום ראשון ב' מרחשון

הרה"ק רבי אברהם אבא מניישטאט סמכונה בשם רבי אבאילע ניישטאטער תקע"ז)  
הרה"ק רבי ברוך ב"ר ישראל (מקור ברוך מסערט ויוניץ תשכ"ד)

### יום שני ג' מרחשון

הרה"ק רבי ישראל מרוזין ב"ר שלום שכנא (תרי"א)  
הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב ב"ר נפתלי צבי (תרכ"א)

הרה"ק רבי יהודה לייב מקאפוסט ב"ר מנחם מענדל בעל הצ"צ (תרכ"ז)  
הרה"ק רבי עובדיה יוסף ב"ר יעקב (תשע"ד)

### יום שלישי ד' מרחשון

הרה"ק רבי קלונימוס קלמיש מפיאסעצנא הי"ד  
ב"ר אלימלך (חובת התלמידים - תש"ד)

### יום חמישי ו' מרחשון

הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע הי"ד מסלונים ב"ר אברהם (תש"ד)

### יום שישי ז' מרחשון

הרה"ק רבי שמעון אשכנזי מדאבראמיל ב"ר אברהם (נחלת שמעון תלמיד ה"חווה" תקס"ד)  
הרה"ק רבי יהודה צבי אייכנשטיין מראואלא ב"ר משה מסאמבור (תרי"ח)  
הרה"ק רבי נתן דוד משידלאבצי ב"ר ירחמיאל (תרכ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

## שאלונה הלכות

נאות הרה"ג נטילת הידיים וביטול שליש"א  
מ"ס "ב"א אור"ח" רפ"ט י"א ה"ח" על המעשים.

### הלכות מזוזה (י)

מחסן או מקלט וכדומה, אף אם נכנסים אליו רק פעם בשנה חייב במזוזה בלא ברכה, והמקלים בזה יש להם על מה לסמוך, אך אם משתמשים בו פעם בחצי שנה אין להקל שלא לקבוע מזוזה. (מדברי השו"ע נראה דאף בית האוצר של יין שנכנסים אליו פעם בשנה חייב במזוזה, וכן כתב בשו"ת אגרות משה חיו"ד ח"ב סי' קמא ענף ב', אבל דעת הגר"ק בחו"ט שני מזוזה עמ' סא, ובקובץ מבית לוי יו"ד שאין חייבים במזוזה רק אם משתמשים מידי פעם, ולהלכה כתבו הפוסקים שעדיף להחמיר בזה). אך מקלט משתמשים בו רק בזמן חירום פטור ממזוזה, אלא אם כן משתמשים בו לעיתים קרובות, כמצוי עתה בזמן המלחמה. (ראה בארוכה בשערי יוסף להגרי"א שליט"א הלכות מלחמה בחיוב מזוזה למקלטים).

לע"נ הרה"ק

רבי קלונימוס קלמיש מפיאסעצנא הי"ד  
(חובת התלמידים) ב"ר אלימלך זיע"א  
נלב"ע ד' מרחשון תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com